

Greppa marknaden-för en lönsammare växtodling

Marknadsinformation

Rikard Korkman, (SLC)

28.10. 2010

SLC - Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

Marknadsutvecklingen sedan kursstarten i juni -10

Efter kursstarten i juni-10

- I början på juni: Kvarnvetete (Matif) 132 euro/ton
 - historisk+50 % prisstegring på vetebörserna i juli
 - "Rain makes grain". Allvarlig torka (Ryssland, EU)...och för vått (Kanada, Kina) minskar skörden
 - Exportbegränsningar i länderna kring Svarta havet på grund av torkan
 - Växthuseffekten inverkar; La Nina år i år (La Nino medför det motsatta)
 - IGC:s juli prognos ändrade överskott till 20 miljoner ton underskott (5 dagars global konsumtion!)
 - Analytiker lugnar situationen i juli
- Höga lager jämfört med spannmålsrallyt 1973 och 2006
-Skörden lägre än 2009 men 3. högsta skörden någonsin.

SLC - Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

Marknadsutvecklingen sedan kursstarten i juni -10 (forts)

Efter kursträffen i augusti-10

- I början på augusti: Kvarnvetete (Matif) 210 euro/ton
- IGC:s augustiprognos (26.8.) ytterligare nedskrivning av skördeprognosen
- Finland: Skörden 1/3 mindre än normalt
- Importbehov i flera länder trissar upp priserna. Importtänderna köper stora partier spannmål
- Finland: köparna får säljarna i rörelse med att höja priserna allt närmare börspris. Skillnaden mellan börspris och spotpris sjunker till 10-30 euro/ton
- IGC septemberprognos (23.9.): inga stora förändringar jämfört med augusti ; situationen normaliseras
- Vinsthemtagning på börsen och minskat köpbehov pga fyllda lager sänker priserna skarpt på bara några dagar. Den inhemska marknaden reagerar genast med kraftigt sänkta vetepreiser .Fodersädspriserna följer inte ner på samma sätt.
- "Limit up" i Chicago (maximal prisförändring på en dag) för både majs, soja och vete i början på oktober. 25.10. ligger kvarnvetete (Matif) på ca 210 euro/ton, ca 20 euro ton under det högsta priset på ca 230 euro/ton i slutet av september.

SLC
För en levande landsbygd

SLC - Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

Vad kan vi lära oss av den gångna säsongen såhär långt?

Före skörd

- I maj var det helt omöjligt att förutspå pristutvecklingen för resten av året. Den starka prisutvecklingen under andra halvan av året berodde på minskat utbud beroende på väderleksförhållandena under växtperioden
- Prissäkringen i maj av oljeväxterna till ca 300 euro/ton kan försvaras- om den baserade sej på en uppfattning om gårdens verkliga produktionskostnader (förkalkyl). Prissäkring av högst 30-50 % före skörd för att säkert kunna uppfylla terminskontrakten med handeln.
- Priset för spannmål i maj låg under produktionskostnaderna- det var klokt att reagera på marknadssituationen genom vänta och se och **minska** på spannmålsarealen , dels pga dåliga lönsamhetsutsikter för att minska på överproduktionen av te x foderkorn.

Under växtperioden

- I början på juli började det minskade utbudet ge sej till känna och bekräftades av IGC prognos 27.7. De internationella priserna började stiga kraftigt. På grund av semesterperioden i Finland släpade de finska priserna efter.

Efter skörden

- Den rekordlilla skörden i Finland bärgades rekordtidigt pga torkan. Priserna började stiga när handeln kom från semestern. Pristoppen hittills nåddes i slutet av september. Marknadsbilden hade då stabiliserats och IGC prognosen 23.9. bjöd inga nya överraskningar. Vinsthemtagning på börsen och minskat köpebehov på spotmarknaden sänkte priserna snabbt med 30-40 euro/ton.

SLC
För en levande landsbygd

SLC - Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

Vägledning för att uppgöra en marknadsplan

Marknadsöversikt

- Baserar sej på olika åsikter om marknadsutvecklingen. Mycket svårt att förutspå riktningen.

- Ger inte svar på **när** jag skall sälja

Du behöver alltså en marknadsplan!

- Ha en plan! Fastlå stegmärken för proaktiva beslut baserade på pris eller tid. Undvik reaktiva beslut, att du blir tvungen att sälja.
- Försäljning baserad på egna och *lokala* produktionskostnader
- Eliminera eller undvika misstag i försäljningen; Få lite bättre betalt (10-20 euro/ton) än gårdarna i medeltal, eller medelpriset under året

När

- I god tid före nästa odlingssäsong; senast i samband med odlingsplaneringen för 2011. Nu?

SLC
För en levande landsbygd

SLC - Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

Terminspriser för nästa års skörd (hösten 2011)

	8.9.	4.10.	25.10.
Vårvete, Finland (Avena, Svartå)			
Fodervete, Finland (Avena, Lovisa)			
Havre, Finland (Avena, Kotka)			
Korn, Finland (Avena, Lovisa)			
Rybs/raps, Finland (Avena)			
Malkorn, Finland (Avena)sort?			
Kvarnvete, Frankrike (Matif,Paris)	190	173,75	187
Fodervete, Storbritannien (LIFFE, London)	160,53	149,03	155,73
Malkorn, Frankrike (Matif, Paris)	231	207	214,5
Rapsfrö, Frankrike (Matif, Paris)	366,75	363,75	382,75
Havre, USA (CBOT, Chicago, dec-11)	142,85	135,89	140,59
Vete, USA (CBOT, Chicago, dec-11)	210,14	193,77	205,38

SLC
För en levande landsbygd

SLC - Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

Marknadsplan

Består helst av två delar:

Före skörden

- strategisk plan, baserar sej på förkalkyl (produktionskostnaderna)
- Hur **tidigt** man är villig att prissätta sitt spannmål. Fastlå i hur många partier (t ex 40 t) du planerar att sälja din skörd och använd försiktighet gällande mängderna du prissäkrar före skörd.

Efter skörden

- taktisk plan, reaktion på marknadssignalerna
- Lagra eller inte lagra, hur **sent** är man villig att prissätta sitt spannmål.

De vanligaste misstagen

(Källa: Grain Marketing is simple*- *it's just not easy-Edward Usset)

1) Brist på marknadsstrategi före skörden

- Kan man se några mönster i hur priset oftast utvecklas från vår till höst.
-ta reda på de historiska prismönstren (Tike?)
- Förstå bättre betydelsen av eventuell ersättning för lagring i terminspriset
-följ med terminspriserna
- Sälj inte till vilket pris som helst
-känn dina egna och de *lokala* produktionskostnaderna (MTT:s taloustohtori?)
- Förstå hur terminskontrakten på börserna fungerar
-gå igenom fördelarna och nackdelarna mellan terminskontrakten med handeln och börserna

Resultatet av en fiktiv prissäkring på spannmålsbörsen

Datum	Vårvete –Finland (Avena) Spotpris, Svartå	Kvarnvete-Matif börspris (terminspris)	Skillnad (basis), euro/ton
6.7. 2010	117,00*	157,25 (sälj nov-10)	-40,25
3.8. 2010	134,00 (sälj 50 ton vete)	207,75 (köp nov-10)	-73,75
Resultat		50,50/ton förlust	Basis försvagas

*Endast referenspris, innebär inte något köp eller försäljning

Detta exempel visar på riskerna i att **prissäkra** på börsen när prisföljksamheten mellan spotpris och börspris saknas. Man bör också hålla i minnet att i praktiken innebär en prissäkring mot börsen att man säkrar spotpriset vid tidpunkten för prissäkringen. Resultatet av denna prissäkring är ett nettopris på 83,50 euro/ton (134-50,50). Handel med spannmålsterminer utan motsvarande mängd spannmål är **spekulation**.

SLC
För en levande landsbygd

SLC - Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

De vanligaste misstagen (forts)

2) Förstå skillnaden mellan börspris och spotpris (basis)

- När är spotprisets basis stark och när svag?
- Svag basis som regel i Finland, men kan variera mellan 10-75 euro under börspris

3) Strategi för när man skall sälja och till vilket pris (exit strategy) saknas

- Vänta inte för länge!
- Lockande i situation med kraftigt stigande priser- risk för priskrasch
- Du behöver antingen en:
 - 1) Pris driven strategi där ett visst pris utlöser en försäljning
 - Eller 2) tidsdriven strategi där du säljer med jämna intervaller

SLC
För en levande landsbygd

SLC - Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

De vanligaste misstagen (forts)

4) Lagring-lagra inte för länge

- Edward Usset, USA: Du bör inte ha oprisatt spannmål i lager efter 1.7.
- *Normalt* sjunker priserna under maj-september
-Förklaring: Många är tvunga att sälja bort den gamla skörden för att den nya skörden ryms in , priserna sjunker.

5) Handel med terminskontrakt på börsen utan motsvarande mängd spannmål är spekulation

- Beakta de ekonomiska riskerna i spekulation

SLC
För en levande landsbygd

SLC - Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

Viktiga faktorer på spannmålsmarknaden just nu?

Globalt:

- Hur framskrider höstsådden på norra halvklotet. Hittills torka i USA men regn nyligen. Konditionen på växtbestånden sämre i år jämfört med ifjol
- Australiens skörd (vete) klarnar i nov-dec, Sydamerika (sojabönor, majs) , mars-maj -11
- Majsлагren lägsta på 14 år. Konkurrensen om nästa års arealer höjer sojapriset?
- Svagare euro innebär att vetepriset inte pressats tillbaka lika häftigt som i USA. Valutakurs fördel i exporten.
- Exportbegränsningarna i Ryssland, exportkvoter i Ukraina

EU och Finland:

- Interventionslagren börja komma ut på marknaden i slutet av året

SLC
För en levande landsbygd

SLC - Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

Skillnaden mellan spotpriset i Finland och börspris (basis)

Datum	Kvarnvetefrankrike (Matif, Paris)	Vårvetefinland (Avena, Svartå)	Skillnad (basis) euro/ton
6.7. 2010	148,75	117,00	-31,75
3.8. 2010	198,50	134,00	-64,50
25.10. 2010	210,25	165	-45,25

-Basis= börspris-spotpris på en viss ort. Skillnaden förklaras bland annat av transportkostnaderna. I regel minskar basis, dvs skillnaden mellan börspris och spotpris om efterfrågan är bra och det t ex finns ett potentiellt importbehov. Basis kan antingen försvagas, skillnaden ökar eller förstärkas, skillnaden minskar. Basis är en viktig faktor att känna till när man bedömer hur bra spotpriset är i förhållande till marknadspriset på börsen. Om man prissäkrar sin skörd med terminskontrakt på börsen bör man vara medveten om den risk (basisrisk) som är förknippad med försvagning och förstärkning av basis

Jämförelse av spotpriser

	6.7. -10	3.8. -10	8.9.-10	4.10.-10	25.10.
Vårvete, Finland (Avena, Svartå)	117	134	200	160	165
Fodervete, Finland (Avena, Lovisa)	97	112	188	saknas	saknas
Havre, Finland (Avena, Kotka)	90	106	160	160	160
Korn, Finland (Avena, Lovisa)	86	105	160	145	145
Rybs/rops, Finland (Avena, Kantvik)	322	355	371	364	379
Malkorn, Finland (Avena, Barke, Tipple, Nådendal)	saknas	saknas	175	180	180
Kvarnvetefrankrike (Matif, Paris)	148,75	198,5	229,75	199,25	210,25
Fodervete, Storbritannien (LIFFE, London)	130,2	180,87	195,77	172,19	180,38
Malkorn, Frankrike (Matif, Paris)	177	216,5	231	215	221,5
Rapsfrö, Frankrike (Matif, Paris)	333	374	381,75	371,75	391,75
Havre, USA (CBOT, Chicago)	114,38	122,71	127,93	142,87	150,92
Vete, USA (CBOT, Chicago)	143,93	194,85	202,77	173,53	176,5
Fodervete, Tyskland (levererat Hamburg)	149	188	185	183	180
B-vete min 12 %, Tyskland (levererat Hamburg)	154	198	240	205	206
A-vete min 13 %, Tyskland (levererat Rostock)	157	saknas	247	210	211
E-vete min 14 %, Tyskland (levererat Rostock)	162	201	260	247,5	237,5
Foderkorn min 62-63 kg/hl, Tyskland (levererat Hamburg)	112,5	172	182	182	187
Havre 54-55 kg/hl, Tyskland (levererat Hamburg)	125	165	220	238	238
Skandinavisk havre 54-55 kg/hl, Tyskland (levererat Hamburg)	130	167,5	217,5	240	248

-Börspriserna avser priset på närmaste leveranskontrakt. Källan till de tyska priserna är handlare och mäklare i Europa som regelbundet rapporterar om prisnivån. Finlands spotpris representeras i denna jämförelse av Avenas priser

Skillnaden mellan spotpriset på tyskt B-vete och spotpriset i Finland

Datum	B-vete-Tyskland, min 12 % protein (leverat fritt Hamburg)	Vårvete-Finland (Avena), min 12,5 % protein (leverat fritt Svartå)	Skillnad, euro/ton
6.7. 2010	154,00	117,00	-37,00
3.8. 2010	198,00	134,00	-64,00
26.10. 2010	206,00	165,00	-41,00

Vetet i Tyskland delas i 4 huvudklasser. B-vetet motsvarar bäst kvalitetskraven på vårvete i Finland. Priset gäller i handelsledet i likhet med prissättningen i Finland: Fodervete-Sorter med dålig bakningsförmåga
B-vete-Sorter som t ex Tulska med medelgod bakningsförmåga, min 12 % protein
A-vete-Sorter som t ex Olivin med bra bakningsförmåga, min 13 % protein
E-vete-Sorter som t ex Aktuer med mycket bra bakningsförmåga, min 14 % protein

SLC
För en levande landsbygd

SLC - Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

Vetebalans, Finland (Tike), milj.kg

	Slutlig 06/07	Slutlig 07/08	Slutlig 08/09	Prognos 09/10	Prognos 09/10	Slutlig 09/10	Prognos 10/11	11/12	
				3.6.10	2.9.10	30.9.10	2.9.10		
Ingående lager, 1.7.									
Produktion	684	796	787	887	887	887	671	765	
Areal, 1000 ha				216	216		211	211	
Medelskörd				4,1	4,1		3,17	3,63	10 års medeltal
Konsumtion									
Inhemska	655	655	669	645	680	679	641		
Import	29	20	55	20	14	14	14		
Export	47	107	6	130	97	97	45		
Slutlager, 30.6.	538	534	612	677	719	704	701		
Lagerförändring jmf med föregående år	-56	-4	78			92	-3		
Stocks/use ratio, %	82	81	91			104	109		

SLC
För en levande landsbygd

SLC - Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

Stocks to use ratio

- Viktigt nyckeltal på spannmålsmarknaden
- Slutlagret dividerat med konsumtionen
- Anger i procent hur stort slutlagret, överskottet från förra spannmålsåret, är i förhållande till konsumtionen
- Anges ofta också hur många dagars konsumtion slutlagret räcker till
- På basen av historisk prognosdata har man kunnat fastställa vissa kritiska gränser på den internat. spannmålsmarknaden
 - under 20 % för vete (Nu: 28 %)
 - under 12 % för majs (Nu: endast 6,7 %)
 - under 10 % för sojabönor

SLC
För en levande landsbygd

SLC - Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

IGC global veteprogno, milj.ton

källa: www.igc.org.uk

	06/07	07/08	08/09.	09/10.	10/11 24.6.	10/11 29.7.	10/11 26.8.	10/11 23.9.
Produktion	598	609	686	676	664	651	644	644
Handel	111	110	136	120	120	120	117	119
Konsumtion	610	613	639	647	658	655	657	657
Utgående lager (carry over), milj.ton	124	121	167	195	201	192	184	183
Lager, dagar	74	72	95	110	110	107	102	102
Stocks/use ratio, %	20	20	26	30	31	29	28	28

SLC
För en levande landsbygd

SLC - Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

IGC spannmål totalt, milj.ton

	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	10/11
						26.8. 2010	23.9. 2010
Produktion	1607	1588	1697	1801	1787	1745	1741
Handel	215	222	239	249	239	232	237
Konsumtion	1620	1628	1685	1724	1766	1779	1780
Lager, milj.ton	320	281	293	371	392	360	353
Lager, dagar	72	62	63	78	81	74	72
5 största exportörer (Argentina, Australien, Kanada, EU och USA)	144	102	97	150	151	122	114

SLC - Svenska lantbruksproducenternas centralförbund

Bra källor till marknadsinformation

Ett axplock:

- Agronomics och övriga avgiftsbelagda nyhetstjänster (dagligen)
- Internationella spannmålsrådets månatliga spannmålsprognos
- VYR:s viljaviesti (månatligen) och Tikes prognoser (enligt utgivningstidtabell)
- Spannmålsuppköparnas hemsidor. (Varierande uppdatering och tillgänglighet. Vissa delar tillgängliga endast för kontraktsodlare). Egna favoriter: Avena, Agrimarket och Raisio
- Handelsbankens veckobrev om jordbruksprodukter (utkommer veckovis, inriktat på handel med terminer på börsen)
- *Diskussion: Hälsningar till VYR; Hurudana är behoven bland odlarna?*

SLC - Svenska lantbruksproducenternas centralförbund